

Massekommunikation i undervisningen

KLIP FRA EN RUNDBORDSSAMTALE MED ELSE LÜTZHØFT,
ELLEN KROGH OG CLAUS WESTH

Af Elsebeth Korsgaard

De mange eksempler på undervisningsforløb, som præsenteres i dette nummer af MK, viser, at massekommunikationsundervisning i gymnasiet og på HF indeholder mange facetter og foregår i mange fag.

Medieundervisningen lever med andre ord, men spørgsmålet er, hvor levende den er.

For at få et indtryk af områdets placering i gymnasiet og på HF, har redaktionen spurgt 3 repræsentanter for to af de fag (dansk og film), hvor massekommunikation har den mest fremtrædende placering, om deres opfattelse af massekommunikationsundervisningens status. Det er Ellen Krogh, som er formand for Daneklærerforeningens FSS-bestyrelse, Claus Westh, som er fagkonsulent i dansk samt Else Lützhøft, som er medlem af Filmlærerforeningens bestyrelse. Else Lützhøft underviser både i dansk og film.

Samtalen tager udgangspunkt i en snak om massekommunikationsundervisningens position i gymnasiet/HF. Alle tre deltagere er enige om, at medieundervisningen i dansk er for marginalt placeret. Der undervises for lidt i emnet og for snævert. Lærerne holder sig i vidt omfang til de trykte medier og er

for lidt tilbøjelige til at indoptage de elektroniske medier i undervisningen.

Diskussionen om massekommunikationsundervisningens placering skal ses i lyset af området væsentlighed. Det bliver således fremhævet af Claus Westh i samtalestart, at undervisningen er vigtig alene af den grund, at eleverne i deres dagligdag er omgivet af medier på alle leder og kanter. Han synes, det nærmer sig en skandale, at der ikke undervises konsekvent i massekommunikation i det danske skolesystem. Samtalen bevæger sig ind på årsagerne til den mangelfulde undervisning, og på dette punkt deler meningene sig.

Claus Westh syntes, det er underligt, at dansklærerne ikke bruger de muligheder, der er for at undervise i massekommunikation. Han fremfører, at bekendtgørelsen for såvel gymnasiet og HF giver rigeligt rum for massekommunikative emner. Dansklærerne bør efter hans mening kaste sig ud i arbejdet med medier og også inddrage de elektroniske medier.

På spørgsmålet om, hvorvidt en del af forklaringen på den mangelfulde undervisning i de elektroniske medier muligvis skal hentes i det forhold, at lærerne tror, at man ikke kan stille eksamensspørgsmål i emnet, svarer Claus Westh, at det sagtens kan lade sig gøre. Han har selv prøvet det, og han understreger, at der ikke kræves nogen ministeriel tilladelse til dette. Hvis man stiller eksamensspørgsmål i de elektroniske medier, må indslagene højst vare 3-4 min., og censor skal naturligvis have lejlighed til at se dem inden eksaminationen. Han henviser i øvrigt til Dansk Noter nr. 2, 1983, hvor Mogens Hertoft har beskrevet eksempler på eksamensspørgsmål af denne art.

Det må i denne forbindelse være vigtigt, at de undervisere, der har afprøvet de elektroniske medier i eksamenssituationen, offentliggør deres erfaringer, og at man i det hele taget udveksler gode ideer og forslag.

Ellen Krogh fremhæver de begrænsede efteruddannelsesmuligheder for gymnasielærerne som en væsentlig forklaring. Skønt der jævnthen i den sidste halve snes år har været et til to årlige efteruddannelseskurser inden for massekommunikation, er der jo kun tale om tre-dages kurser for 40 deltagere. Dvs. at maksimalt ca. 600 dansklærere ud af de ca. 2000 i gymnasiet og HF har deltaget på et tredages kursus inden for området. Interessen for disse kurser har altid været meget stor, mange ansøgere har måttet afvises og nogle kurser har måttet dubleres.

For tiden er der ydermere stærke politiske kræfter, der presser faget henimod en forholdsvis større vægtning af den klassiske litteratur og af den historiske læsning. Bertel Haarder indførte til belysning heraf 8 obligatoriske værker i bekendtgørelsen i 1984.

Massekommunikation bør være en obligatorisk disciplin i faget, så vil området slå igennem i undervisningen. I Dansklærerforeningens forslag til forsøgsbekendtgørelse indgår, hvad der vil svare til ca. et semesters obligatorisk undervisning i massekommunikation. På de møder, hvor dansklærerne har været samlet for at diskutere forsøgsbekendtgørelsen, har der været bred opbakning omkring en styrkelse af massekommunikation.

Der er enighed omkring bordet om, at efteruddannelsesstilbudet har været utilstrækkeligt. Et andet forhold, der spiller ind i undervisningen, er lærernes tidsproblem. Danskfaget har 3-4 timer om ugen, og bl.a. den ændrede elevsammensætning, som indebærer en stor spredning i elevforudsætningerne, giver lærerne arbejdsopgaver, som ikke tidligere har ligget i faget. Tidsproblemet understreges af alle tre repræsentanter for danskfaget.

Ellen Krogh fremhæver, at et tværfagligt samarbejde, som massekommunikation naturligt lægger op til, ligeledes har betragte kår i den skemaopdelte skolehverdag.

På spørgsmålet om, hvad massekommunikationsundervisningen skal omfatte, er der enighed om, at de elektroniske medier må ind som en naturlig del af undervisningen. De barrierer, der findes hos lærerne m.h.t. inddragelse af disse 'nye' medier, må nedbrydes, enten ved at der appelleres til lærerne om at udvise større mod, som fremhævet af Claus Westh, eller først og fremmest gennem øgede efteruddannelsesressourcer, som understreget af Ellen Krogh.

I denne forbindelse omtaler Ellen Krogh Dansklærerforeningens udgivelsespolitik på området. Foreningen udgiver i år fem bøger om emnet, bl.a. om de elektroniske medier, sensationspressen og nyhedsformidling.

På spørgsmålet om, hvorvidt disse udgivelser ikke er udtryk for en meget traditionel opfattelse af massekommunikation, svarer Ellen Krogh, at Dansklærerforeningen netop har satset på disse temaer/områder, fordi en nykvalificering på disse felter er nødvendig. De tidligere udkomne bøger har været meget snævre i deres perspektiv. De nye udgivelser inddrager nye aspekter og indeholder en mere sammenhængende beskrivelse af medierne. Det er stadig vigtigt at udgive undervisningsmateriale inden for f.eks. nyhedsformidling. Mange unge er meget snævert orienteret inden for nyhedsmedierne. En del kender stort set ikke radioavisen.

Diskussionen bevæger sig herefter ind på, hvorvidt massekommunikationsundervisningen skal indeholde både analytiske og produktive elementer.

Else Lützhøft mener, at produktionssiden er meget vigtig, hvis eleverne skal nå frem til en egentlig forståelse af mediernes funktionsmåde. Egentlig bevidsthed om mediernes virkemidler får man kun ved selvproduktion. Samtidig understreger hun, at der ligger høj grad af motivation hos eleverne for at arbejde med produktionssiden.

Men produktion tager tid for at blive vellykket, og i den nuværende udformning af massekommunikationsundervisningen i danskfaget er det meget vanskeligt at få denne del indarbejdet. Else Lützhøft fremhæver endvidere, at inddragelse af produktionsaspektet nødvendigvis må inddrage elevernes fritid. Dette er endnu en begrænsning.

Som filmlærer med produktionssiden som fagområde sætter hun også spørgsmålstegn ved dansklærernes kompetence til at gå i gang med produktionssiden, på trods af evt. efteruddannelse. Der er således enighed om, at danskfaget på nuværende tidspunkt må koncentrere sig om det analytiske aspekt.

Ellen Krogh ser dog gerne produktionssiden udviklet systematisk i dansk, hvis faget havde flere timer. Som det er, må det være en mulighed som særligt interesserede og kyndige lærere udnytter, men som ikke kan være et obligatorisk krav. Hun fremhæver endnu engang de manglende tilbud i efteruddannelsen. Hun paralleliserer her til EDB-undervisningen, hvor lærerne står som amatører. Det gør de også, når det drejer sig om den tekniske side af medieundervisningen.

Else Lützhøft åbner herefter op for en diskussion om, hvorvidt der skal være et selvstændigt mediefag. Hun er af den opfattelse, at man kan lave en mediefaglig gren og henviser i denne forbindelse til forsøget med en sådan, der starter på Gentofte Statsskole i 1986. Forsøget er en videreførelse af erfaringerne fra forsøget med mediefag i Gentofte Statsskoles strukturforsøg 1982-85. Denne gren skal bl.a. indeholde produktionssiden. Herudover kan man samtidig integrere massekommunikation som en deldisciplin i andre fag, også i dansk. Men ønskefaget er, set ud fra Else Lützhøfts synspunkt, et fag, hvor forskellige faglærere går sammen om undervisningen i massekommunikation.

Hun anser et selvstændigt mediefag som værende langt væsentligere end et teknologifag, som man i øjeblikket taler meget om. For det første har eleverne efter hendes mening, langt

flere berøringsflader med medier end med teknologi. For det andet skal man også uddanne folk til at tage del i den demokratiske proces, bl.a. som brugere af lokalmedier. Endelig er det også nødvendigt at gøre eleverne rustede til det fremtidige fritidssamfund.

Ellen Krogh er enig med Else Lützhøft i de pædagogiske og bevidsthedsmæssige argumenter for et mediefag fremfor et teknologifag. Men hun understreger samtidig, at sådanne argumenter ikke tæller i dag. De besluttende myndigheder tænker i kort-sigtede erhvervsrettede baner, og derfor fokuseres der på teknologiområdet.

Ellen Krogh ønsker dog først og fremmest at fastholde massekommunikationsundervisningen som en del af danskfaget, samtidig med, at det også integreres i andre fag. Men skal der ske en opprioritering af massekommunikation nu, sådan som Dansk-lærerforeningen ønsker, må det iflg. Ellen Krogh ske i form af en bekendtgørelsesændring, der indeholder massekommunikation som en obligatorisk del af danskfaget.

Hertil siger Claus Westh, at han er glad for, at dette forslag kommer fra den faglige forenings repræsentant. Han er også af den opfattelse, at området bør være obligatorisk. Da man i 1971 tog massekommunikation med i bekendtgørelsen som en mulighed, havde man troet, at 'det gode ville sejre', altså at massekommunikation ville slå igennem i den daglige undervisning. Hvis dette ikke lykkes, må man overveje at gøre emnet til et bekendtgørelsesfastlagt område. En mellemvej til at få massekommunikation ind som en seriøs deldisciplin i danskfaget kan iflg. Claus Westh være, at stille krav om, at der skal være eksamensspørgsmål inden for emnet.

Massekommunikation er iflg. Claus Westh et så vigtigt område, at man bør sikre, at alle elever får undervisning i det, og at det altså ikke bliver et valgfag. Hvis det fortsat viser sig, at massekommunikation ikke bliver tilstrækkeligt tilgodeset i danskfaget, så kunne man måske tænke sig det i form af et fællesfag.

Samtalen munder ud i en kort runde om de nuværende muligheder for massekommunikationsundervisningen. Både Else Lützhøft og Ellen Krogh understreger, at de ydre rammer for undervisningen i det hele taget er med til at skabe en vis resignation omkring den faglige udvikling inden for fagene. Else Lützhøft udtrykker her skuffelse og bekymring over lærernes manglende indflydelsesmuligheder på eventuelle ændringer inden for fagene. Ingen (=ministeren) er interesseret i de forsøg, der rent faktisk foregår rundt på skolerne.

Men trods ydre og indre pres på dansklærerne syntes de at være interesseret i området massekommunikation, hvis man skal dømme ud fra den interesse, der, iflg. Ellen Krogh, er for Dansklærerforeningen og Direktoratets efteruddannelseskurser.

Elsebeth Korsgaard er adjunkt ved Viborg Forberedelseskursus.

Massemedieundervisning

-Om at give børnene et eftertænksomt sted at stå
i eller uden for danskfaget.....

ET INTERVIEW MED TORBEN BROSTRØM OG FRANDS MORTENSEN

Af Birgitte Tufte

I slutningen af 1983 fandt der i "Information" en polemik sted mellem Torben Brostrøm og Frands Mortensen, foranlediget af det foreløbige udkast til en ny undervisningsvejledning for faget dansk i folkeskolen.

Hvordan blev den omtalte undervisningsvejledning - Dansk 1984?

Skal undervisningen i massemedier indgå i dansk eller skal den have et selvstændigt mediefag?

Hvad med læreruddannelsen?

Hvilket værdigrundlag og dannelsesbegreb er der på spil?

Det er nogle af de emner, som i det følgende vil blive belyst i et interview med Torben Brostrøm og Frands Mortensen.